СТРЕС ЯК ФАКТОР РИЗИКУ СЕРЦЕВО-СУДИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Усенко А. В., Рибак В. А.
Національний фармацевтичний університет,
м. Харків, Україна
viktoriarybak2@gmail.com

Серцево-судинні захворювання становлять 40 % від усіх причин смертності населення більшості розвинених європейських країн. Водночас, стресові ситуації, як фактор ризику серцево-судинних захворювань, є постійними супутниками людського життя: нестабільність політичної ситуації, серйозна травма або хвороба, невдачі на роботі або навчанні, смерть близьких людей, тощо.

Сьогодні стрес-реакцію розглядають як адаптивний механізм, спрямований на підтримку стабільності фізичного та психічного функціонування організму у відповідь на дію стресора. Проте, стрес не завжди виявляється адаптивною реакцією. Надмірний стрес (дистрес) належить до патологічних станів.

Стрес – це неспецифічна загальна реакція організму у відповідь на надмірне або патологічне подразнення (фізичне або психологічне), яке проявляється надмірним напруженням реактивності (змінами гомеостазу та стану нервової системи).

Психосоціальні фактори можуть спричиняти гострі патофізіологічні зміни в серцево-судинній системі чи підвищувати ризик виникнення ішемічної хвороби серця через нездоровий спосіб життя (зловживання алкоголем, паління, низька фізична активність, незбалансоване харчування). Психосоціальний дистрес може стати тригером транзиторної ішемії міокарда, спричинити шлуночкову аритмію й раптову коронарну смерть.

Основними механізмами, через які гострий психо-соціальний стрес підвищує ризик серцево-судинних захворювань й смертності, є зростання частоти серцевих скорочень і артеріального тиску, внаслідок активації симпатичної та зниження активності парасимпатичної нервової системи, що призводить до збільшення потреби міокарда в кисні; транзиторної дисфункції ендотелію; підвищення зсідання крові; гіперглікемії та гіперліпідемії. Усе це зумовлює подальше потенціювання атеросклеротичного ураження судин.

Літературні дані свідчать, що тривога при тривалому спостереженні асоціюється з підвищенням ризику розвитку ішемічної хвороби серця на 26-41 % і серцево-судинних захворювань – на 52 %. Тривога може збільшувати ризик виникнення інфаркту міокарда й інших гострих серцево-судинних ускладнень у пацієнтів зі стабільною ішемією на 74-109 %.

Проблема стресу та стресозалежних захворювань залишається однією з провідних у медицині. Особливо актуальним є патологічний вплив тривалого психоемоційного стресу, що лежить в основі формування різноманітних хвороб цивілізації, серед яких провідне місце належить серцево-судинним захворюванням, неврозам і психосоматичній патології.